

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön december 11^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben, képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Egy vonás Kun László idejéből.

Azon sebek, melyeket Béla királyunk alatt a' Tatárok hazánk szívében ejtének, véresen mutatkoztak még, midőn ismét Kun László uralkodása közben honunkat végkép elpusztítani készültek. Rettentő erővel indult-ki a' pogány tábornak nagy vezére, 's a' diadalmai előtt rettegő nemzetek szabad utat nyitának neki; nem csuda tehát, ha durva hatalma ellentállás nélkül hatott hazánknak egészen Duna-vídekéig. Nem késett ugyan László király táborát szemközt állítani, de a' százzszorta felül muló erő alatt roskadni kénytelenítettvén, serege rész szerint a' vérmezőn hullt-el, rész szerint durva rabságra, a' halálnál roszbabra, hurczoltatott, és csak kevésnek jutott azon szerencse, hogy magát futással szabadithassa. Semmi gát e' szerint a' pogány tábor előtt nem lévén, szabadon dulta a' védelem nélkül állott hazát, 's bitangolta a' békes föld népének igazait. Rom, és pusztulás fátyola borítá a' tájt, mellyen haladtak, és nem maradt kő kövön, nem csecsemő az epedő anyának keblén, 's kedves nő férjének boldogító karjai közt.

Dóczy, kitünő nemese hazánknak, éppen ezen időben jegyzé-el leányát, a' kegyes Manczit, Tarczynak nőjéül, 's örült a' kötésen, melly nemzetsége fényét leányában századokon is túl villogtatá elejébe. Még el se végzik az eljegyzési szertartást, midőn a' Tatároknak hazánkba történt rohanásuk hírül hozaték. Az ifjú tüzes Tarczy örült az alkalomnak, hogy jegyesét hős tettek által is megérdemelhesse. Sietett azért haza, hogy zsoldosít össze szedvén vele a' csata-mezőn hirt arathasson. Azonban rendbe sem állt még serege, midőn Dóczy vára a' rohanó tatár seregnek egy előcsapatjától már körülvétteték. Villám-sebesség-

gel tört Tarczy mátkájának megmentésére, és szerelme a' csata vészében csuda-tettekre ragadá. De Dóczy, a' szűznek atyja, nem volt már többé. Vára tűzbe borult, 's Manczi, a' szép mátká, pogány kezek között. Mint kölykeitől fosztott tigris rohant Tarczy halált szórva maga után a' szűz felé, 's test-halmok közt vivta ki magának a' kedvest, kinek élete a' magáénál neki sokkal drágább vala. — Repült Tarczy a' megszabadított atyátlan mátkával tulajdon várába, hova a' Tatároknak férkezni nem lehet, 's azt özvegy anyjának gondos karjai közé letevén, maga oda száguldott, hova őt vitéz karjával a' köz veszedelem kiáltásai intették. De már ekkor el volt szórva László tábora, 's a' tatár irtóztató seregével öntvén el a' tájt, szabadulni előlek egy teremtés se vala képes. — Tarczy, a' csak imént boldog vőlegény, már többé szabad nem vala. Ő is elfogattatott a' pogány seregtől 's borzasztó rablánczát pengetve sohajtott a' leszállt nap után, melly neki nem lesz többé soha feljövendő. — De megelégtette az ég a' szörnyetegek borzasztó tetteiket, 's a' feltűtök megnehezült emberiség átka őket elborítván, a' kiűtött döghalál kevés időn hallatlan pusztítást tett táborukban elannyira, hogy foglyaikat a' rablott tömérdék prédával össze szedvén honjokba költözni kénytelenítették.

Tarczy Ázsia vidékén sohajta már, 's remény-vesztve epedett a' hold szelid fényénél, mellynek sugára a' nyugotnak boldog földén kedvesének könnyeit csókolandja kék szeméről. A' legdurvább munkák, még inkább pedig honja és kedvesei után támadt kinos vágya ellankaszták őt erejében, és sápadt szín terjedt a' hősi arczon, mellyen csak nem rég a' szelid természet minden bájai mosolygtak. — Két esztendő mult már, és helyzete nem változék, sőt megszabadulhatásának lehetetlenségén érzett lélek-keservei őt még inkább fonnyaszták. Ez szülte azon betegségét is, melly őt minden munkára tehetetlenné tette. — Hosszas nyavalya tartá őt fekve, 's minekutána életének megmaradása iránt pogány urának legkisebb reménye se maradott-fen, kido-batá őt, a' halállal vivót, a' sivatag vadjainak. Itt sinlődék Tarczy egyedül a' Mindenható malasztjától táplálva — mig a' kegyes ég, szenvedett napjaira alá tekintve, egy tatár nőt vezérlett ápolására, a' még Béla alatt elhurczolt Magyaroknak egyikét, kit kecsesi pogány urának nőjévé érdemesítének. Honfija iránt fellágyult keble a' kegyes asz-

szonynak, 's miután Tarczyt még hosszabb ideig tartó gyengélkedéséből rokon kézzel kiemelte volna, módokat nyujta neki titkon hazájába vissza térhetni. Hála-ömlendezésekkel vett Tarczy végbucsút élte mentőjétől, 's a' nagy ut terheit felejtve örömmel lépett vándor pályájára, melly őt elvégre hazájának szent földére vezérlé.

Sok kiállott vihar után dagadt kebellel csókolá Tarczy honjának hantjait, honnét viszályai őt három évig távol tarták. — Szive vágyai, mellyek kül nemzetek földén ellankadának, hazájának boldog ege alatt életre vidultak, 's mint tavasz szülöttjei vigan tenyésztek a' felette derülő tiszta nap hevénel. Szent erővel vonzá magához minden, és utját siettetni csak ősi lakja vala képes, hol busongó anyját, epedő kedvesét, 's ezekkel mindenét a' földön szive szomja szerint ölelhesse. A' nap alig merült kétszer a' láthatárnak alkonyi ködébe, hogy a' harmadikán Tarczy ohajtott célpontját érte. Csendes borulat fogta-el ekkor az eget, 's csak a' hegyek ormai usztak néhol még az éppen leáldozó nap fényében. Hosszú utazása, 's a' közel mosolygott boldogság képzetei ellankaszták őt, 's andalodva a' kedvestájak látkörén dült egy hárs alá, általellenébe a' várnak, honnét idvessége sugárzott alá szenvedett napjaira. „Manczi! — meghoztam szívemet“ — sohajtá érzése fellágyulásával, — „'s ha hogy hivem maradtál, örök fényt derítsz borongó éjeire, mellyek napjaimat előlem örökre elfednikészültek.“ — Szemei e' közben epedve csüggték a' váron. — De alig merült boldog ábrándozásába, midőn az esti szélben hangok remegtek, mellyek mind inkább közelebb jöven panaszos énekekre olvadtak. — Feleszmélt Tarczy a' történetre. Kelni indult, de nyomába süllyedt egy leány alaknak látásán, melly fehéren lebegett előtte az alkonyat homályában. Nem nagy távolságra suhant-el előtte a' tünemény, mellynek haladtával búsan tévedeztek szét ezen szavai:

Utója itt napomnak! — életem
 Határa balra vált,
 'S muléköny álman elrepülve — szebb
 Reményem — égbe szállt. —
 Öröm mosolygni nem fog itt nekem
 'S ki rá reményt adott,
 Örökre elszakadva, kedvesebb
 Hazába már jutott.

a

Utánad én is idvezült alak

Megyek! — hogy így feloldva birjalak.

Öröm, világ, 's ti földi képzetek

Szívem reményi! — béke veletek!! —

„Mi ez? — monda felingerlett indulattal, helyéből felugorván — az ének foglalatja bucsúzás, magyarázatja talánsorsomnak varázs képe! — Manczi! — hah te valál — hah te szenvedsz!“ — sohajtá elfogódott kebelével, 's képzelődése bánatos merülésbe süllyedt. Epedve nézett az eltűnt lény után és úgy tetszett, mintha vele keblének nyugodalma is enyészett volna. E' közben zablázott, és ment. —

(Folytatás következik.)

E L E T - T Ö R T É N E T.

Nicolo Paganini. *(Végzet.)*

Egy magában csak csekélynek látszó, de hiteles történetnek Paganini művészi kifejlésére meghatározó befolyása volt. A' luccai udvarnál t. i. Paganini valamely dámánál közelebbi összeköttetésbe jött; de mint többnyire történni szokott az udvari szerelemmel, a' szeretők egére itt is fellegek tornyosultak. Ők t. i. összezendültek, 's megint megbékültek. Paganini, ki előtt minden muzsika volt, ama gondolatra jött, hogy ezen esetet muzsikai formába öntené. E' végre levevé hegedűjéről a' két középső húrt, 's egy csak az E és G húron játszandó olly darabot szerzett, mellyben az asszonyi hangot a' magos, a' férjfiét pedig a' mély húron utánozva úgy adá elő, hogy először egy tréfáló nyájaskodás, azután harag, majd végre a' két húr édes összeolvadásában a' megbékülés zengedezne. A' dáma, kit a' darab illetett, elérte azt, 's játszóját tetszést sugárzó tekintettel jutalmazá; Bacciocchi Elisa hercegné pedig, midőn a' művészt szerfelett dicsérné, véletlen e' szókra fakadott: „Minthogy — ugymond — kegyed két húron illy gyönyörű darabot szerzett, nem volna-e képes illyesmit egy húron is játszani?“ Paganini felfogta az alkalmat, 's nem sokára egy sonatát irt csupán a' G húrra azt „Napoleon“nak nevezve, melly rendkívüli tetszéssel 's álmélkodással fogadtatott. Ezen időtől fogva Paganini különösen megkedvelé a' G húrt, 's annak minden gondolható fordulásait, hangjait kikutatá, kifejté.

Paganini szerfelett sovány, arczvonásai halaványak 's élesek, szeme setét noha már kevéssé eloltott tűzben ég,

szemöldei komorak, homloka magos, orra romai alakzatú, haja hosszan fodros; ajkai körül valami különös mosolygás lebeg, melly néha visszatetszővé leszen, de jól 's különösen közléről megvizsgálva igen jószívűnek látszik. Nem lehet tagadni, hogy e' magos sovány alak, e' halavány arcz, a' lassú menés és különös külseje szembetűnő benyomást tesz az emberben, még mielőtt hallotta volna is. Olly gyengének látszik pedig, és olly törődöttnek Paganini, hogy az ember minden pillanatban gondolja, most, most rogyik-le lábairól. De mihelyt vonója a' húrokat megilleti, egyszerre mintegy elektromi szikrától keresztül hatva egészen új életet lehel, a' bágyadt izmok hihetetlen feszességet kapnak, a' vonót olly sebességgel és merészséggel viszi, mintha a' levegőt akarná ketté osztani, míg bal ujjai ón-szilárdsággal fekszenek a' markolatfán, szóval új prometheusi tűz látszik őt lelkesíteni. De ezen lelkesedés drágán fizettetik egy arra következő végképp lankadással, elannyira, hogy a' művész ritkán képes egy concertet kivinni a' nélkül, hogy erejinek megfeszülése miatt elgyengülve fekünnie nem kellene. Az első allegro után is közönségesen nyugvásra van szüksége. — Magát a' játékát lehetlen leírni. Hangszerének mechanikáját olly fokban bírja, minőben azt előtte még senki sem. E' mellett Paganiniban valódi művész szellem van, melly a' szépnek legmélyebb titkaiba behatott, 's előttünk egészen új varázs-világot nyit-fel. A' mesterségének titkaihoz vezető kulcs minden esetre karakterében fekszik; ebből fejthetnimeg egyedül individualitásának sok ellenmondásait és különöségeit. A' muzsika annyira uralkodik egész valóján, hogy őt az élet minden egyéb tüneményeiből csaknem egészen elvonja, 's mondani lehet, hogy Paganini's a' muzsika identifikálva vannak; mi csak az olly embereknek lehet tulajdona, kik valamelly művészetnek kizárólag egyedül és egészen oda adják magokat. Innét az illy személyek a' közönséges társas élet körében mindig idegenek maradnak, 's valamint ők kivételek, úgy nincs is erejek magokat a' közönséges törvények alá rendelni. A' mivel ember legalább így gondolkodhatnék, 's megismerhetné, hogy minden rendkívüli genie, legyen az művész, költész, hadvezér vagy politikus, maga magának ad és nyit hatáskört, a' közönséges életnek korlátait mindenütt átlépi. Igaz, hogy sok össze

ütődések történnek azután köztek, mellyek mind a' két részt sokszor elég érzékenyen sértik-meg. A' ki Paganiniban a' tisztviselőt, férjet, apát vagy barátot keresni akarja, az (a' nélkül, hogy a' két utósó viszonyok szép érzéseit tőle egészen megtagadnók) rendkívül fogna benne csalatkozni; mert a' közönséges praktikai életben ezer egyes kötelességek találkoznának, mellyek az ő ideáljával, melly benne élénkebben él, mint a' közönséges agyagból formált emberben, meg nem egyeznének, sőt vele ellenségesen küzdenének. E' szempontból kell a' művésznak szemére vetett fukarságát is tekinteni. Mi azt szeretnők mondani, hogy Paganini éppen nem fösvény, hanem hogy itt is úgy mutatkozik, mint egészen idegen abban, mit a' világ a' pénzről illőnek és nem illőnek tart. Bizonyára, ki mint Paganini a' Pharaobankon ezereket mer, 's elannyira mer, hogy annyi 's olly könnyen szerzett pénze mellett is nem néha legnyomoseb szükségben látta már magát, az bizonyára nem fukar. De legfontosb bizonyosága ennek az, ha az ember látja, miképpen rendeli-el bevételeit. Ne volnának ezeknél többnyiro olly személyek, kiket talentuma neki hiv barátjaivá tett, bizonyára itt is olly könnyen elvesztené pénzét, mint azt nyerte volt.

Paganini a' hegedű-játszást mechanikai fogásokkal mód nélkül gazdagította; ő gyakorta egyenetlen húrokon is játszik; három, sőt négy hangú tételeket viszen-ki, midőn a' pizzicato-t a' vonó használásával-keveri; a' Flageoletot, midőn azt duppla fogásokra is használná, magos fokig tökélyetesíté elannyira, hogy a' műértők leginkább ebbeli ügyességét bámulják. — Mint hangmű-szerző találós, sőt genialis, 's a' művészet tudományán egészen uralkodik, de még is mindig csak ön hangszerére nézve; e' mellett néha baroque (rendetlen, furcsa) fordulatokat is vehetni nála észre, de a' mellyek az ő minden közönségéstől eltávozó különczségeivel igen is hanggyenyben vannak. — Fájdalom! hogy Paganini szerzeményeiből még szinte semmi vagy csak igen kevés jelent-meg, minthogy azokat titkolva rejtegeti. A' kár azonban aligha-nem csak látszó kár, mert úgy is nehezen lesz egy második, ki műveit úgy játszaná-el, mint elérhetlen szerzőjek.

K Ö L T É S Z E T.

Éji viadal.

Kellemtele est lön az alkony után,
 Báj-fénnyel elöntve van a' hold, —
 A' csillagok éke ezüstje ragyog,
 Tisztára derülve az égbolt —
 Csak hős Ete most vadon egyre dühöng,
 Bőszült kebelébe, boszúja dörög.

Ott a' meredek hegyek ormainál —
 Ott ül egyedül keseregre,
 Nem lengheti béke sugára körül,
 Mig nem sül-el ördögi terve;
 Ohajtja epedve azon viadalt —
 Melly hirdeti majd a' boszú-diadalt! —

Im túl, hol a' tó sima tükre ragyog,
 'S büszkén ama várfalak állnak, —
 Ott létez, a' kit Ete vivni kihítt,
 Zsarnokja dulója a' tájnak; —
 Éjfélben az őt viadalra hívá,
 Mert tőle hivat orul elrabolá. —

Az éji vitéz tova nézve feláll,
 'S elballag a' szirti fokokról; —
 Nem győzheti tünni a' hosszú időt,
 Ballag, — 's lebolyong az oromról, —
 'S mint így tova és tova egyre bolyong,
 Mormogva a' vártorony ércze lekong! —

Bús hangja jelenti az éj közepét, —
 'S vidúl Ete zord örömében;
 Ah érezi már, hogy az óra közelg,
 Dúl a' boszu-szikra szívében, —
 'S míg ő eme gondolatokba mereng,
 Egy sajka a' tóba feléje kereng. —

* * *

Zúg, bömböl a' szél, a' vihar dühödik —
 'S hullámokat összetaszítja,
 A' sajka remeg, dobátik fel — alá,
 'S egy szózat esengve kiáltja:
 „Ah hős jere, hogyha nem ércz a' szived,
 Ments-meg, 's koszorúzd vele érdemidet!“ —

Kinzó boszujában evődve Ete
 Nem érti ez emberi hangot,
 Azt vélve, hogy ellene, 's rája csapand:
 Legottan elébe hajózott, —
 'S dühtelve vasát kebelébe szurá,
 'S sohajtva „Etém —“ emez omlik alá. —

Most hallva nevét, 's a' leányi szavat,
 Borzadt — — 's szomorogva morogta:
 „Hát dijjá dühömnek Etelka te vagy,
 Kellett kegyes esned alatta?!
 Ördög pokol öljed-el életemet,
 Több kin kebelembe ah ugy se mehet!“ —

Kellemtelen éj lön az estve után,
 Vérszinnel előntve van a' hold,
 A' csillagok éke ezüstje letűnt,
 Felhőkbe borulva az égbolt; —
 A' tó zajog, ott Ete sirtereme, —
 Végnyugtot az árva ön itt keresé.

K...gm...r Károly.

K Ü L Ö N F É L E.

Szóllás formái. Tűrhető asszony: 3.000 forint — meg-
 lehetős assz. 6.000 ft. — jó assz. 9.000 ft. — áldott egy assz.
 15.000 ft. — kedves feleség 20.000 ft. — angyal-feleség 30.000 ft.
 — szerencsés házasság 50.000 ft. ezüst pénzben. Sz. H. M.

Chinai pelengér. Ujabb utazói tudósítások szerint a' Chi-
 naiaknál bizonyos Kang nevű büntetés divatozik, mely igen
 hasonlít a' nálunk szokásban levő pellengérre-kiállításához. A' meg-
 ítéltnak nyaka két, a' közepén kivájt, deszka közé szoríttatik, úgy
 hogy ezen fa-gallér végett sem azt nem látja, mi történik közel
 körülötte, se kezeivel szájához nem férhet. A' deszkára pedig a'
 büntetés oka 's annak meddig tartása vagyon felírva. Ezen bün-
 tetést mindig nyilvános helyen kell a' bűnösnek kiállni. A' nép
 seregesen tódul a' helyre, őt gúnyolja, csúfolja, néha szánakozik
 is rajta, míg az alatt rokonai őt etetik és vigasztalják. Megkemé-
 nyült gazemberek, kik a' Kangot már többször megpróbálták,
 vele jobban megbarátkoztak már, 's helyzetöken segíteni tudnak,
 midőn majd letérdepelnek, majd négy kéz láb állnak, majd más
 meg más módon könnyítik az unalmas állást. A' Mandarin ilyen-
 kor minden esetre mindig meg van vesztegetve, mert különben
 ilyes mit megengednie nem szabad.

Betűrejtvény.

1) K-val szobákat ékesget,
Sz-el gyönyörűt emleget,
N-el hont, törvényt, király bir,
P-vel étek, 's gyógyító-ir,
L-el madarász készíti
Vagy csel-szövő lányka hinti.
Kúthy Lajos. | 2) B-vel ősz király lakhelye,
Cs-vel Vasban himlő neve,
M-mel világ éjszakában,
P-vel város Baranyában.
P. Szó kedencsről. |
|---|--|

Előbbi rejtvény: Lehel.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Tratiner-Károlyi, urí utsza 612.